

Rovers, B. 2004. "Een keurmerk dat goed in de markt ligt." *SEC: tijdschrift over samenleving en criminaliteitspreventie* 18/2:39-41.

Een keurmerk dat goed in de markt ligt

Evaluatie van de invoering van het KVO

Steeds meer bedrijventerreinen en winkelcentra behalen het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Uit een implementatie-evaluatie blijkt dat, ondanks vele problemen, het tot stand brengen van lokale KVO-initiatieven doorgaans goed lukt. De volgende uitdaging lijkt het waarborgen van de effectiviteit en continuïteit van deze samenwerkingsverbanden.

Het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)

Sinds enkele jaren is het voor bedrijventerreinen en winkelcentra mogelijk om een keurmerk voor veilig ondernemen te behalen. Dit keurmerk kan worden aangevraagd voor zowel bestaande als nieuwbouw bedrijventerreinen en winkelcentra. Het KVO kan worden behaald wanneer ondernemers en lokale overheid (gemeente, politie en brandweer) samenwerken om de fysieke en sociale veiligheid in het gebied te bevorderen. De nadruk ligt hierbij op brand- en criminaliteitspreventie. Het idee achter deze vorm van publiek-private samenwerking is dat er voor alle betrokken partijen voordelen zijn te behalen bij samenwerking. Het KVO is één van de projecten van het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC). Op dit moment (medio april 2004) zijn 9 bedrijventerreinen en 13 winkelcentra KVO-gecertificeerd. Zowel de landelijke overheid als branche-organisaties in het bedrijfsleven streven naar een uitbreiding van het KVO in de toekomst.

Het onderzoek

In 2003 heeft het Bureau voor toegepast Onderzoek (BTVO) in opdracht van het ministerie van Justitie een evaluatie-onderzoek verricht naar de implementatie van het KVO. Het doel van dit onderzoek was om in kaart te brengen op welke wijze KVO-verbanden in de praktijk tot stand komen en hoe er vervolgens wordt samengewerkt, om op basis van deze bevindingen aanbevelingen te kunnen doen die het implementatieproces kunnen ondersteunen en stimuleren. Centraal stond hierbij de vraag welke de kritische factoren zijn bij het tot stand brengen en in stand houden van KVO-verbanden op lokaal niveau. Met andere woorden, wat zijn de succesfactoren, de knelpunten, de kansen en bedreigingen? Om deze vraag te kunnen beantwoorden is de gang van zaken in 8 bestaande KVO-verbanden onderzocht. Daarnaast zijn ook personen geïnterviewd die op een bovenlokaal niveau betrokken zijn bij het KVO of dienaangaande relevante kennis of kunde bezitten.

De kritische factoren

De literatuur over publiek-private samenwerking laat zien dat het proces van samenwerking tussen overheidspartijen enerzijds en bedrijfsleven anderzijds complex is en meestal moeizaam verloopt. Dit zien we ook bij het KVO terug. De factoren die kritisch zijn bij het samenwerken in KVO-verband kunnen we lokaliseren op drie niveaus: 1) het niveau van de individuele deelnemers, 2) het niveau van de samenwerking en 3) het niveau van de omgeving. Hierna worden de bevindingen uit het onderzoek besproken, waarbij de hier genoemde driedeling wordt aangehouden.

1. Belangen en mogelijkheden van de deelnemende partijen

Om een effectief en duurzaam KVO-verband te vormen dienen de deelnemende partijen enerzijds voldoende belang te hebben bij de samenwerking (er moet voor elke partij een

herkenbare meerwaarde zijn) en moeten ze anderzijds in staat en bereid zijn om naar vermogen bij te dragen aan de samenwerking. Indien de belangen en/of bijdragen per partij sterk variëren en het geheel niet (enigszins) in balans is, zal dit op den duur de samenwerking belasten. Immers, de bijdrage van de ene partij vormt het belang van de andere partijen om samen te werken. Er zijn veel factoren van invloed op dit palet van belangen en bijdragen. In de praktijk blijkt het vaak moeilijk om hierin een balans te vinden. Vaak is de partij die de samenwerking initieert ook de partij met het grootste belang bij de samenwerking. Dit kan bijvoorbeeld de gemeente of de politie zijn (wat vaak het geval is bij winkelcentra), maar het kunnen ook de ondernemers zijn die zich al collectief beveiligd hebben op een bedrijventerrein. Het (aanvankelijke) verschil in belang blijft vaak bestaan, wat onevenwichtige verhoudingen oplevert en doorgaans ook onvrede bij de partij die 'de kar trekt'. Ook de mogelijkheden en de bereidheid om bij te dragen kunnen sterk variëren. Dit geldt voor alle partijen. Zo heeft bijvoorbeeld de politie in het ene samenwerkingsverband een aanzienlijk prominentere rol dan in het andere; in het ene KVO-verband hebben de ondernemers bijvoorbeeld een hoge organisatiegraad en een goed gevulde kas, in het andere KVO-verband zijn de ondernemers niet sterk georganiseerd en/of hebben ze weinig middelen tot hun beschikking. Behalve dat belangen en mogelijkheden objectief kunnen variëren, kan het ook voorkomen dat partijen hun eigen belangen en mogelijkheden niet of onvoldoende herkennen. Dit probleem laat zich iets gemakkelijker oplossen. Samenvattend: een gebrek aan balans in belangen en bijdragen van afzonderlijke partijen vormt voor de langere termijn een bedreiging voor het KVO-verband.

2. Samenwerken tussen partijen

Er zijn op dit niveau tal van kritische factoren aan te wijzen die de samenwerking positief of negatief beïnvloeden. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan de kenmerken van het gebied waarvoor het KVO wordt aangevraagd, de opstartfase, de samenstelling van het KVO-verband, de verdeling van rollen en taken, de doelstellingen die men formuleert, de organisatie van de samenwerking in engere zin, de kosten en baten van het KVO, de cultuur in het samenwerkingsverband, etc.

Het voert te ver om hier alle kritische factoren afzonderlijk te bespreken. In zijn algemeenheid kan worden opgemerkt dat het tot stand brengen van KVO-samenwerkingsverbanden, ondanks problemen die hierbij kunnen optreden, doorgaans wel slaagt. Dit kan een succesfactor van het KVO genoemd worden. De opzet van het KVO is ook zodanig dat vooral de totstandkoming van samenwerkingsverbanden wordt gestimuleerd en ondersteund. Wanneer een KVO-verband eenmaal is gevormd, de problematiek van het gebied in kaart is gebracht en een plan van aanpak is geformuleerd, kan het het keurmerk aan het gebied worden toegekend. Na het behalen hiervan moeten de plannen worden uitgevoerd. In deze fase wordt de samenwerking pas serieus op de proef gesteld. Hier doen zich dan ook de meeste (samenwerkings)problemen voor. In hoeverre deze problemen overwonnen kunnen worden, zal de toekomst moeten uitwijzen. In dit stadium zijn de meeste KVO-verbanden nog te jong om daarover een oordeel te vellen.

Succesfactoren en kansen zijn hier onder andere, dat ondernemers bij een hoog (gepercipieerd) criminaliteitsniveau sneller bereid zijn om samen te werken. Daarnaast zien we dat veruit de meeste deelnemers enthousiast zijn over het KVO, ook als de samenwerking moeizaam verloopt. In de praktijk zijn ook veel enthousiaste personen actief die behoorlijk wat in gang zetten. Het behalen van het keurmerk borgt in zekere mate de samenwerking: de deelnemers willen het niet graag verliezen. Ten slotte liggen er ook kansen bij nieuwbouw winkelcentra en -bedrijventerreinen: de voorwaarden voor het tot stand brengen van het KVO zijn hier gunstiger dan bij bestaande gebieden.

Knelpunten en bedreigingen die we in dit verband hebben gesignaleerd zijn onder andere de volgende: de bereidheid van ondernemers om deel te nemen aan het KVO varieert sterk met de (gepercipieerde) veiligheidssituatie in het gebied. Hoe geringer de (gepercipieerde) onveiligheid, hoe minder ondernemers bereid zijn om mee te doen. Echter, het blijkt ook dat ondernemers zich in heel veel gevallen nauwelijks bewust zijn van de veiligheidssituatie in het gebied. Ook dit is niet bevorderlijk voor hun deelname aan het KVO. In (vooral grote) winkelcentra zijn de omstandigheden om het KVO te realiseren doorgaans ongunstiger dan op bedrijventerreinen; het aantal belanghebbende partijen is hier groter, de veiligheidssituatie is complexer en het belang van ondernemers bij collectieve beveiliging is minder duidelijk. Voor veel KVO-verbanden geldt dat financiën een structureel probleem vormen waarvoor telkens ad hoc oplossingen worden gezocht. Een knelpunt dat in bijna alle KVO-verbanden wordt ervaren is dat de proceskosten te hoog zijn. Het gaat hierbij om de tijd, de middelen, het geld en de moeite die nodig zijn om de samenwerking conform KVO-eisen vorm te geven.

3. Omgevingsfactoren

Omgevingsfactoren kunnen van invloed zijn op het functioneren van lokale KVO-verbanden. Uit het onderzoek kwam onder andere naar voren dat veel lokale deelnemers ondersteuning missen in de vorm van met name kennis en kant-en-klare hulpmiddelen. Op het bovenlokale niveau zien we echter positieve ontwikkelingen. Niet alleen de landelijke overheid, maar ook steeds meer partijen uit het bedrijfsleven tonen interesse in het KVO en bieden praktische ondersteuning aan lokale KVO-verbanden. Daarnaast begint zich een structuur te vormen waarbij lokale samenwerkingsverbanden in toenemende mate ondersteund worden door regionale platforms criminaliteitsbeheersing. Het NPC, tenslotte, breidt haar service naar lokale KVO-verbanden voortdurend uit en verbetert van tijd tot tijd ook de bestaande hulpmiddelen (zo zijn inmiddels de KVO-handboeken verbeterd, die in de praktijk onder andere als ontoegankelijk en weinig bruikbaar werden ervaren).

Conclusie

Landelijke en regionale partijen, zowel overheid als bedrijfsleven, zijn in toenemende mate enthousiast over het KVO en ondersteunen en stimuleren de totstandkoming van lokale samenwerkingsverbanden. Dit blijkt aan te slaan: steeds meer bedrijventerreinen en winkelcentra willen gecertificeerd worden en richten KVO-verbanden op. De implementatie van het KVO kan vanuit deze optiek een succes worden genoemd. De tijd zal leren in hoeverre de opgerichte KVO-verbanden in staat zijn om op de langere termijn om te gaan met de vele beren die bij publiek-private samenwerking doorgaans op de weg verschijnen. Daarin ligt de uitdaging voor de toekomst.

Ben Rovers,
Directeur onderzoeksbureau BTVO, 's-Hertogenbosch
E-mail: Rovers@btvo.nl

* Het evaluatierapport is op www.btvo.nl te downloaden of te bestellen.